

İLKOKUL BİRİNCİ SINIF OKULA UYUM PROGRAMI ÖĞRETMEN KILAVUZU

unicef

2016

GİRİŞ	4
Okula Uyum Programı'nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Noktalar	6
Okula Uyum Programı'na Başlarken	7
Etkinlikler Oluşturulurken Kazanımların Seçilmesi	8
Etkinliklerin Seçimi ve Uygulanması	9
Etkinliklerin Değerlendirilmesi	11
Okula Uyum Sürecinde Öğretmenlerin Sorumlulukları	12

GİRİŞ

Okula uyum kavramı çocukların yeni ve farklı bir eğitim ortamına geçiş süreçlerini hem tanımlayan hem de bu geçişin hedeflenen sonucu olarak kullanılan bir kavramdır.

Çocuklar yaşamlarının erken dönemlerinden itibaren yeni ve farklı çevrelere uyum sağlamalarını gerektiren pek çok geçiş yaşamaktadır. Bu geçişlerin belki de en önemlilerinden birisi çocukların eğitim sistemine ilk girişte ve sonrasında farklı eğitim kademelerine adım atarken deneyimledikleri geçişlerdir. Yeni ve farklı bir eğitimsel ortama geçiş çocukların başa çıkması gereken pek çok durumu da

beraberinde getirmektedir. Bu geçiş dönemlerinde çocuklardan yeni başladıkları eğitim kademesinin akademik beklentilerini karşılayabilmeleri, okulun ve öğretmenlerin kurallarının ve beklentilerinin farkına varmaları ve akranları tarafından kabul görmeleri beklenmektedir. Bu noktada okula uyum kavramı gündeme gelmektedir.

Okula uyum sürecinde çocuğun tüm gelişim alanları dikkate alınarak, yeni girdiği eğitim basamağındaki ortama adapte olması ve bunun sonucunda da ilerideki sosyal ve akademik başarısının artırılması sağlanmalıdır.

Çocuklar farklı bir eğitim kademesine başladıklarında genellikle kaygı duyarlar. Çocukların bu kaygıları onların gelişimleri ve akademik başarıları üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmekte ve var olan potansiyellerini gerçekleştirmelerini engelleyebilmektedir. Okula uyum problemleri sadece çocukların okulla ilk tanıştığı okul öncesi eğitim kurumlarında değil, çocukların okul öncesi eğitim kurumlarından ilkokula ve ilkokuldan ortaokula geçişlerinde de yaşanabilmektedir. Bu amaçla hazırlanan Okula Uyum Programı, sadece bir haftalık süreci değil; bütün bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Bu kılavuz Okula Uyum Programı'nın öğretmenler tarafından daha iyi anlaşılması ve uygulanmasına destek olacak bir biçimde tasarlanmıştır.

Okula Uyum Programı'nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

1. Okula Uyum Programı'nın tümünü dikkatle okuyunuz.

2. Program'ın genel ilkelerinin önem ve gerekliliğini dikkate alarak, bilgi sahibi olunuz.

3. Bu ilkeleri uygulamak için sınıfınızda neler yapabileceğinizi planlayınız.

4. Okula Uyum Programı doğrultusunda hazırlanan etkinlikler örnek olarak planlanmıştır. Sizin bunları çeşitlendirmeniz ve uyarlamanız beklenmektedir.

5. Uyumun zaman alan bir süreç olduğunu ve bu zaman içinde paydaşlarla (veliler, ilkokul öğretmenleri, okul rehber öğretmeni ve yönetim) iş birliği yapılması gerektiğini göz önüne alınız.

Okula Uyum Programı'na Başlarken

1. Uyum Programı'na ilişkin materyalleri gözden geçiriniz.
2. Velilerin, Veli El Kitabı'nı ve gerekli broşürleri edindiğinden emin olunuz.
3. Okula Uyum Programı'nın amacı, bu kapsamda yapılacak uygulamalar ve bu uygulamaların çocuklara sağlayacağı faydalar hakkında velileri bilgilendiriniz.
4. Veli El Kitabı'nın nasıl kullanılması gerektiği konusunda açıklamalar yapınız.
5. İlkokul birinci sınıf gelişim özelliklerine ilişkin "Çocuk İhtiyacını Belirleme Anketi"ni dağıtınız, doldurulan anketi toplayınız. Gerek duyduğunuzda velilerden görüşme yoluyla da bilgi toplayınız ve okul yöneticisine veya ilgili personele anketleri ve görüşme sonuçlarını teslim ediniz.
6. Kazanımlar ve kazanımların edinilmesine hizmet edecek etkinlikleri belirleyiniz, gerekli uyarlamaları yapıp uygulayınız.
7. Sürecin nasıl ilerlediğine ilişkin gözlemler yapınız, notlar alınız ve etkinlikleri değerlendiriniz; raporunuzu okul müdürüne iletiniz.
8. Olası sorunları okul yöneticisiyle, meslektaşlarınızla, okul rehberlik öğretmeni (psikolojik danışman) ve komisyonla paylaşınız. Çözümlere ilişkin fikir alışverişinde bulununuz.

Etkinlikler Oluşturulurken Kazanımların Seçilmesi

Kazanımların seçilmesinde çocukların gelişimsel özellikleri, bireysel gereksinimleri ve içinde buldukları çevrenin koşulları göz önünde bulundurulmalıdır.

İlkokula başlayan çocuklara yönelik olarak geliştirilen Okula Uyum Programı; okula hazırlık, okula yerleşme ve okulla bütünleşme süreçlerini kapsayan pek çok kazanım içermektedir. Okula Uyum Programı çerçevesinde; sözkonusu kazanımlar, ilkokul birinci sınıfta okutulmakta olan Türkçe, Hayat Bilgisi, Oyun ve Fiziki Etkinlikler ile Görsel Sanatlar derslerinin öğretim programından seçilmiştir. Seçilen bu kazanımlara dayanarak uyuma yönelik etkinlikler hazırlanmıştır. Ancak bu etkinlikler ve kullanılan kazanımlar örnek teşkil etmektedir. Öğretmenler burada yer almayan derslerin öğretim programlarından da kazanım belirleyerek, öğrencilerin okula uyumunu sağlayacak nitelikte etkinlikler hazırlayabilirler.

Çocukların okula uyumunu etkili bir şekilde desteklemede kazanımların seçimi oldukça önemlidir. Her öğrenci grubu için her kazanım aynı öneme sahip olmayabilir. Bazı kazanımlar sınıfınızdaki öğrenciler için diğerlerinden daha öncelikli olabilir. Kazanımların, etkinlikler yoluyla öğrencilerin okula uyumunu kolaylaştıracak bilgi, beceri ve tutumların bir ifadesi olduğu unutulmamalıdır. Her öğrencinin okula uyum sağlamak için gereksinim duyduğu bilgi, beceri ve tutumlar farklılık arz edebilir. Bu nedende kazanımlar öğrenciler merkeze alınarak seçilmelidir. Etkinliklere temel olacak kazanımlar seçilirken kazanımlar arasındaki ilişkiler, kazanımların birbiri üstüne inşa edilebilirliği ve sırası mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Etkinliklerin Seçimi ve Uygulanması

Uyum etkinlikleri seçilirken öğretmenler etkinliğin kazanımlarıyla çocukların gereksinimlerinin örtüştüğünden emin olmalıdır.

İlkokul birinci sınıfa başlayan çocuklar için hazırlanmış Okula Uyum Programı'nda okula hazırlık, okula yerleşme ve okulla bütünleşme süreçlerini desteklemek üzere tasarlanmış etkinlikler bulunmaktadır. Okula hazırlanma sürecine yönelik etkinlikler; anne-babaların, çocuklarının okula uyumunu evde desteklemede kullanabilmeleri amacıyla düzenlenmiştir. Okula yerleşme sürecine yönelik etkinlikler; uyum sürecinde çocukların okulun ve sınıfın fiziki ve sosyal yapısını tanımasına, bu yapı içerisindeki rolleri anlamasına, sonraki öğrenmelerine temel oluşturacak bazı bilgi, beceri ve tutumlar kazanmalarına yönelik olarak hazırlanmış etkinliklerdir. Okulla bütünleşme sürecine yönelik etkinlikler ise özellikle uyum sorunu yaşayan çocuklar gözetilerek, ders yılı boyunca eğitim ve öğretim

programı paralelinde yürütülen ve çocukların kendilerini okulun bir parçası olarak benimsemelerini, okulla sosyal ve akademik gelişimini destekleyecek bağlar kurmalarını sağlayacak etkinlikleri kapsamaktadır.

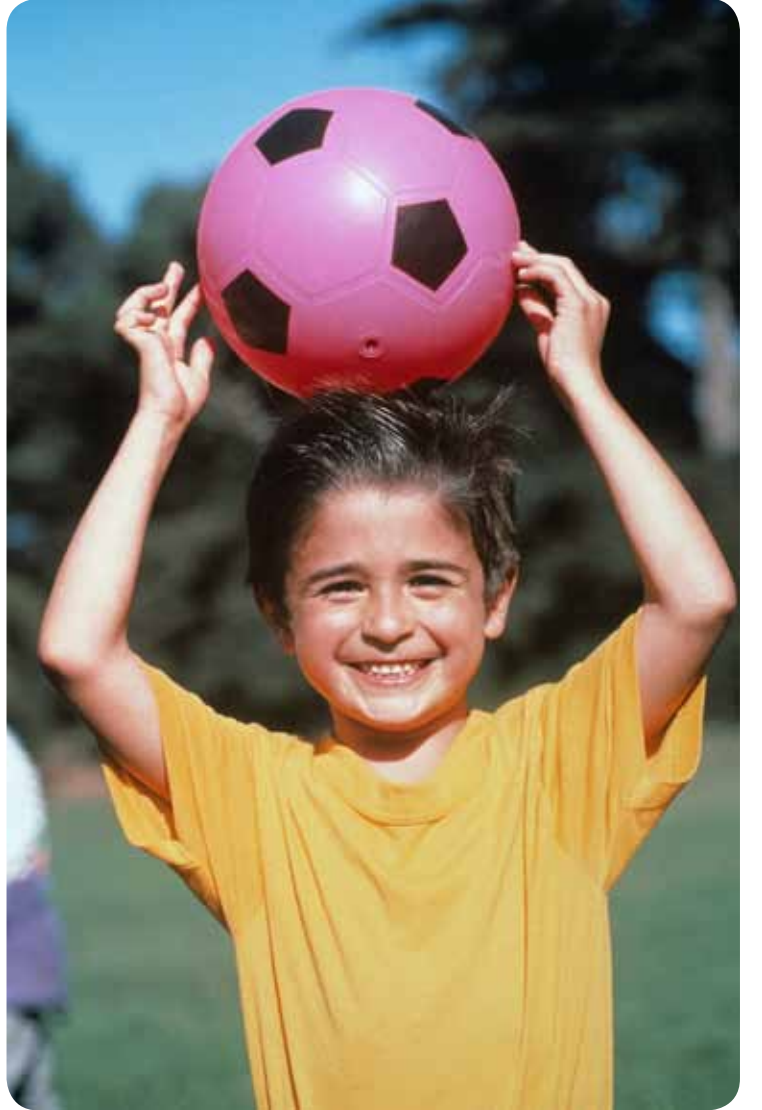
Programda yer alan okula uyum etkinlikleri, çocukların hedeflenen kazanımları başarmasını destekleyecek şekilde tasarlanmış örnek etkinliklerdir. Bu etkinlikler çocukların gelişimsel özelliklerine, bireysel gereksinimlerine ve içinde buldukları çevrenin koşullarına göre uyarlanabilir veya yeni etkinlikler geliştirilmesinde temel olarak kullanılabilir. Öğretmenler etkinlik seçerken, uyarlarken, yeni bir etkinlik oluştururken ve etkinliği uygularken kendilerine şu soruları sormalıdır:

1. Bu etkinlik çocukların hangi gereksinimlerini karşılamaktadır?
2. Bu etkinlik çocukların okula hazırlanmasına, okula yerleşmesine ve uzun vadede okulla bütünleşmesine katkıda bulunmakta mıdır?
3. Bu etkinlikten sınıftaki hangi çocuklar yarar sağlar?
4. Bu etkinlik uygulanırken, sınıfta hangi çocukların yarar sağlaması için özel çaba göstermem gerekir?
5. Bu etkinliği özel gereksinimli çocukların katılımını sağlamak için nasıl uyarlayabilirim?

Velilere çocuklarının okula uyumunda oynadıkları önemli role ilişkin farkındalık kazandırmak ve Veli El Kitabı'nı etkili bir araç olarak kullanmaları konusunda onları teşvik etmek uyum sürecinin başarısına büyük katkı sağlayacaktır.

Okula Uyum Programı kapsamında çocuklarının okula uyumunu desteklemede ailelere yardımcı olacak bir araç olarak Veli El Kitabı tasarlanmıştır. Veli El Kitabı ilkokula geçiş sürecinde karşılaşılabilecek sorunlar, bu sorunlara yönelik etkili ve pratik çözüm önerileri ve okula uyum sürecinde velilerin sergilediği olumlu ve olumsuz tutumlara örnekler içermektedir. Bunların yanı sıra, Veli El Kitabı'nda velilerin çocukların okula uyumunu desteklemesine yönelik etkinlik örnekleri de yer almaktadır. Pek çok veli bu tür etkinlikleri evde çocuklarıyla yapmaya yönelik sınırlı deneyime sahip olabilir. Etkinliklerin nasıl seçileceği, uyarlanacağı ve uygulanacağı konusunda öğretmenlerin velilere rehber olması Okula Uyum Programı'nın başarısı için gereklidir.

Etkinliklerin Değerlendirilmesi

Program güçlü ve sınırlı yönleri açısından değerlendirilmelidir. Yapılan bu değerlendirmeler; yönetici, aile, rehber öğretmen ve diğer sınıf öğretmenleriyle paylaşılmalıdır.

Öğretmenler etkinlikleri değerlendirirken kendilerine şu soruları sormalıdır:

Öğretmenler, Okula Uyum Programı'nın uygulanmasına ve Program'ın çocukların davranış ve tutumları üzerindeki etkisine ilişkin gözlemler yapmalıdır. Bu gözlemler Program'ın değerlendirilmesinde kullanılmak üzere gözlem formları, öğretmen notları gibi benzeri yöntemlerle kayıt altına alınarak okul yönetimine sunulmalıdır. Gözlem ve değerlendirme sonuçları Program'ın uyarlanması ve geliştirilmesi çalışmalarında kullanılmalıdır.

1. Bu etkinlik çocukların hangi gereksinimlerini karşılamada başarılı oldu?
2. Bu etkinlik çocukların okula hazırlanmasına, okula yerleşmesine ve uzun vadede okulla bütünleşmesine katkıda bulundu mu?
3. Bu etkinlikten sınıftaki hangi çocuklar yarar sağladı?
4. Bu etkinlik uygulanırken sınıftaki hangi çocukların yarar sağlanması için özel çaba göstermem gerekti?
5. Bu etkinliği özel gereksinimli çocukların katılımını sağlamak için nasıl uyarladım?

Okula Uyum Sürecinde Öğretmenlerin Sorumlulukları

Uyum sürecinde öğretmenlerin süreç öncesi, süreç sırası ve süreç sonrasında gerçekleştirmeleri gereken pek çok sorumluluk vardır. Bu sorumlulukların bazıları şunlardır:

1. Kendisini, okulunu, okulun çevresini ve varsa okulun web sayfasını tanıtmak, okulda ve okulun çevresinde bulunan olanaklar hakkında velileri ve çocukları bilgilendirmek.

2. Sınıf ortamını, seminer haftasında, komisyon eşgüdümünde çocukların uyumunu kolaylaştıracak ve ilgisini çekecek bir şekilde düzenlemek ve gerekli hazırlıkları yapmak.

3. Velilere ve çocuklara okulun temel kurallarının ve işleyişinin tanıtımına yönelik veli toplantılarında ve sınıf ortamında bilgi vermek.

4. İlkokul birinci sınıf gelişim özelliklerine ilişkin çocuk ihtiyacını belirleme anketini velilere dağıtmak, gerek duyulduğunda velilerle görüşme yapmak, doldurulan listeleri toplamak, anketleri ve görüşme sonuçlarını okul yönetimine teslim etmek.

5. Uyum haftası süresince yapılacak veya yapılmış etkinliklerin amaçları ve çocuklara sağlayacağı veya sağladığı yararlar hakkında velilere açıklama yapmak.

6. Çocuğun velisiyle iletişime geçmek ve çocukla ilgili veliden bilgi almak.

7. Velilerin beklenti ve kaygılarını anlamak.

8. Programdaki rol ve sorumlulukları hakkında velileri bilgilendirmek.

9. Okula uyum sürecinde okul yönetimiyle etkili bir iletişim kurmak ve yönetimin desteğini sağlamak.

10. Çocuklara kendilerini güvende hissedebilecekleri bir öğrenme ortamı sunmak.

11. Okul öncesi öğretmeni ile iletişime geçerek sınıfına oradan gelen çocuklar hakkında bilgi almak.

12. Çocukları okulun ilk günü sıcak, içten ve samimi bir şekilde karşılamak ve çocukların her biriyle ayrı ayrı ilgilenmek.

13. Çocukların birbirleriyle kaynaşmaları ve okula alışmaları için uyum sürecinde onlara oyun, drama ve sportif etkinliklerin ağırlıkta olduğu bir eğitim ortamı sunmak.

14. Okula uyum sürecinin bütünleşme aşamasında velileri sınıf ortamındaki etkinliklere dâhil etmek.

15. Velilerle olan iletişimlerini canlı tutmak ve çocukları hakkında sürekli bilgi alışverişinde bulunmak.

16. Okula Uyum süreciyle ilgili velilere bilgi vermek. Bu süreçte velilerden beklentilerini açıkça ifade etmek.

17. İhtiyaç duyulduğunda okul rehberlik öğretmeni (psikolojik danışman) ile iletişime geçerek çocuğun okula uyum sürecinde yaşadığı sıkıntılar için ondan destek istemek.

18. Eğitim ortamını çocukların yeni eğitim kademesine yumuşak bir geçiş yapmalarını sağlayacak şekilde düzenlemek.

19. Bütün paydaşların (öğretmenler, yönetim ve veliler) uyum sürecine dâhil olduğu bir iletişim biçimi benimsemek. Karşılıklı saygı ve güvene dayalı bir ortam oluşturmak.

20. Çocuğun geçmiş deneyimlerine, evde konuştuğu dile ve ailenin kültürel değerlerine saygı göstermek.

21. Çocuk okula başlamadan önce ya da başladıktan sonra ihtiyaç duyulduğunda çocuğun evine ev ziyaretinde bulunmak.

22. Okula Uyum sürecindeki gözlem ve değerlendirmelerini meslektaşları, okul yönetimi ve veliler ile paylaşmak.

23. Okula Uyum süreci sonrasında uyumun devamlılığı için ne tür çalışmalar yapacağı ile ilgili plan ve program hazırlamak ve bunu meslektaşları, yönetim ve velilerle paylaşmak.